

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К.Д. Ушинського»

Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області

Одеський приватний заклад освіти «Тіква- Ор Sameax»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО - ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

«МОДЕРНІЗАЦІЯ

**ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ
ОСВІТИ»**

Одеса - 2024

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано до друку Вченою Радою

Державного закладу

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Протокол № 11 від 29 лютого 2024 р.

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 26-27 лютого 2024 року). Редколегія: І.А.Княжева, Т.І.Койчева, Т.Ю. Осипова, О. А. Галіцан, І. О. Бартенєва, І.С.Артемьєва, О.П.Ноздрова, П.П.Кинєва. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 204 с.

Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів.
Відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

© Кафедра педагогіки Університету Ушинського, 2024

© Нерубайський академічний ліцей № 1 Нерубайської
сільської ради,

Одеського району Одеської області, 2024

© Одеський приватний заклад освіти «Тіква - Ор
Самеах», 2024

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ: РОЗВИТОК ЯКІСНОЇ ОСВІТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

1. С.П.Зубрицька Концептуальні засади Комплексної Стратегії розвитку Нерубайського академічного ліцею № 1 Нерубайської сільської ради.....	5
2. А.І.Ганєва Реалізація ціннісних орієнтирів базової середньої освіти в Нерубайському академічному ліцеї №1.....	19
3. Л.Б. Савеліч Інноваційний навчальний курс «Навчаємося жити в громаді» - ефективна громадянська освіта учнівської молоді.....	29
4. А.А. Майстренко Впровадження технологій STEM-освіти у процес навчання.....	39
5. О.І Кісіль Мотивація школярів до навчання на уроках з використанням міжпредметних зв'язків.....	47
6. О.А.Майстренко Нестандартні форми навчання в початковій школі.....	54
7. Л.А.Носик Модернізація освітнього процесу у територіальній громаді.....	59
8. Т.В.Прокопенко Ціннісні орієнтири курсу «Здоров'я, безпека та добробут» - основа здоров'язбережувального освітнього середовища у територіальній громаді.....	68
9. О.В.Струкова Розвиток якісної освіти в територіальній громаді.....	76
10. О.О.Чалюк Розвиток читацької компетентності учнів на уроках літературного читання в початковій школі.....	81

СЕКЦІЯ: ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

11. Л.О.Калінчук Девіантна поведінка підлітків як психолого-педагогічна проблема.....	88
12. Ю.В. Смокова Вектори психологічної корекції гіперактивності у дітей.....	97
13. Т.М. Копилова. Використання інтерактивних методів навчання в освітньому процесі початкової школи.....	110

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

2. НУШ. Режим доступу: <https://nus.org.ua>

3. Лаврик Г.В. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство. Термінологічний словник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 208 с.

4. Ніколенко О., Ісаєва О., Клименко Ж., Мацевко-Бекерська Л., Юлдашева Л., Рудніцька Н., Туряниця В., Тіхоненко С., Вітко М., Джангобекова Т. Зарубіжна література. 5 клас: підручник. Астон, 2022 .105 с.

5. Концепція якості освіти. Режим доступу: <https://osvita.in/ua/jakisna-osvita-standart-novogo-pokolinnja-rol-suchasnogo-vchitelja/>

6. Якісна освіта: <https://aisu.school/iakisna-osvita/>

7. В. Сухомлинський. Серце віддаю дітям. Київ.1969.134 с.

Чалюк Ольга Олександрівна

*вчитель початкових класів Нерубайського академічного ліцею
№ 1*

Нерубайської сільської ради, Одеського району Одеської області

РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Не дивіться на Україну, як на землю батьків.

Дивіться на неї,

як на землю своїх дітей.

І тоді прийдуть зміни...

С.Вакарчук

Анотація. У дослідженні зазначено, що вдосконалення навичок читання з використанням інтерактивних та дидактичних ігор, системи словникової роботи, вправ з розвитку техніки читання, міжпредметних

завдань дало змогу досягти помітних позитивних результатів на уроках літературного читання у початковій школі. Доведено, що основне завдання уроків літературного читання - виховання активних читачів шляхом розвитку читацької самостійності.

Ключові слова: читацька компетентність, уроки літературного читання, початкова школа, методи активного навчання.

Вступ. Сформованість навичок читання - це одна з передумов інтелектуального й духовного розвитку особистості. Основне завдання уроків читання - виховання активних читачів шляхом розвитку читацької самостійності. А для цього вчителі повинні добирати такі методичні прийоми, у яких найповніше враховуються особливості дитячої уваги, сприймання, пам'яті, мислення; які сприяють всебічному розвитку школярів - формуванню у них на відповідному мовному матеріалі прийомів розумової діяльності: аналізу й синтезу, класифікації, узагальнення, вміння робити висновки. Необхідно розвивати в учнів початкової школи мотивацію до читання. Джерелами мотивації є, насамперед, родина, а потім вже вчитель [1].

Для того, щоб забезпечити якісну освіту на уроках літературного читання в початковій школі, вчитель повинен використовувати методи активного навчання з опорою на самостійну пізнавальну діяльність. Так у дітей розвивається зацікавленість, ініціативність, самостійність, бажання навчатися. Лише поєднання різноманітних методів навчання сприятиме більш повному, глибокому та осмисленому засвоєнню знань, умінь та навичок у молодших школярів, підготовці їх до якісного набуття знань.

Результати та обговорення. Правильно підібрані творчі завдання формують інтелектуальну культуру молодшого школяра. Зацікавити дитину читанням сьогодні непросто. Сучасні діти оточені величезним потоком інформації: радіо, телевізор, Інтернет, але ніщо й ніколи не замінить спілкування з книгою.

Для того, щоб зацікавити дитину читанням, треба застосовувати нестандартні уроки з міжпредметними зв'язками. Якісного читання можна досягти додаючи різні види вправ, ігри, проєкти.

У дослідженні ми хочемо зазначити, що починати роботу треба з самого простого – виразного читання тексту. Цей вид роботи можна проводити під час перевірки домашнього завдання, адже читати можна весь текст, або його уривок. Також доцільно застосовувати вправу «Читання ланцюжком». Учні читають в певному порядку (один за одним). При цьому вчитель має можливість перевірити ефективність підготовки учнів до уроку. Самі ж діти мають можливість порівняти свої досягнення з іншими.

Наступна вправа – читання слів у «пірамідах». Можна складати «піраміди» зі слів тексту, так і з інших слів. Головна вимога – щоб слова у «піраміді» були розташовані одне під одним зі збільшенням кількості букв. Ця вправа допомагала розширювати кут зору під час читання.

На уроках літературного читання ми застосовували роботу в групах – прийом «Мозаїка». Клас ділився на групи й кожній групі пропонувалося задати питання за заданим уривком тексту.

Хочемо зазначити, що на уроках літературного читання діти проявляли великий інтерес до складання віршів. За допомогою спеціальних вправ учні вчилися римувати слова, складати римовані рядки: 1)закінчи фразу;

2) придумай риму до слова; 3. 3) «Конкурс одного рядка» (наприклад, завдання: є перший рядок вірша, придумаємо закінчення й визначаємо найкращий варіант) [3].

На уроках літературного читання ми пропонували учням такі завдання: - серед поданих слів знайди зайве: запитую, слухаю, умію, допомагають; - згадай відсутню частину тексту; - - за малюнками до тексту згадай послідовність змісту.

До прочитаного тексту ми застосовували вправу «Асоціативний куш». Уроки літературного читання ми також поєднували з уроками української мови. Це проявлялося в такій вправі, як робота зі словами. Учні знаходили слова в тексті на задану тематику та записували їх в зошит. Завдання ускладнювали: записати тільки іменники, або використати іншу частину мови.

Для розвитку творчих здібностей молодших школярів також ми використовували прийом «Інтерпретація казки». Тут кожен учень мав можливість проявити себе, виступаючи в новій ролі: розказати сюжет відомої казки від імені персонажів; закінчити сюжет казки; ввести в сюжет казки нових персонажів.

Складання казок – це один із ефективних прийомів для розвитку творчих здібностей дітей. Ми на уроках складали казку у вигляді комікса; складали казки за початком або кінцем.

Ще один вид роботи на уроках літературного читання – казка за аналогією. Наприклад, придумати до казки Г.К. Андерсена «Принцеса на горошині» історію життя однієї із горошин. Цей прийом стимулював інтерес до казки, до читання та був ефективним засобом для зняття напруги, тривоги. Починаючи з 1 класу, діти вчилися складати особисті тексти. Для засвоєння та вдосконалення цього методу застосовували такі прийоми: - - «Напиши лист» (учням потрібно було написати листа від імені героя твору); - «Пишемо казку на новий лад» (діти отримували листочки паперу, на яких позначені були персонажі улюблених казок, але при цьому додавалися слова із сучасної лексики); – «Театральна діяльність» - цей прийом дітям дуже подобався. Він максимально розкривав творчий потенціал учнів. Під час драматизації кожна дитина проявляла творчість та по-своєму виражала задум автора.

На уроках літературного читання ми застосовували більш рухливі вправи. Наприклад, вправа «Крокуй і думай» - учень робив декілька кроків; на кожний крок називав слово, яке характеризувало прочитаний твір.

На підсумкових уроках застосовували метод «Телеграф». На такому уроці добиралися прислів'я, що стосувалися теми уроку. Пошепки учень, що сидів за останньою партою, передавав це прислів'я попередньому учневі ланцюжком. Учень останній повинен був назвати вголос прислів'я та пояснити.

Використовуючи ці методи, вправи, прийоми у учнів за допомогою вчителя вироблялися звички зосереджуватись, самостійно думати, розвивалася увага, спостережливість, кмітливість. Вони пробуджували в душі кожної дитини добрі почуття [4].

Ми у дослідженні хочемо акцентувати увагу на активізація словника учнів - один з важливих напрямів словникової роботи на уроках читання. Тому вчитель мав передбачати систематичні, щоденні спеціальні завдання по активізації мовлення, спираючись на тексти, які опрацьовувалися; на ті слова, з якими проводилась робота з поглибленого їх розуміння.

Звичайно, жоден урок не обходився без словникової роботи. Одні слова школярі читали з дошки, бо вони потребували колективного розбору:

- відпрацювання наголосу;
- пояснення лексичного значення слів, окремих з них за допомогою тлумачного словника;
- пояснення багатозначності слів;
- складання синонімічного ряду;
- добір антонімів.

Інші слова читали самостійно. Обов'язково робили звуко-буквений аналіз одного чи двох слів. Відшуковуючи у тексті слова, що передавали почуття радості або горя, суму чи жалю,

діти вчилися читати їх з відповідною інтонацією.

Час від часу у класі проводився конкурс виразного читання фрагментів опрацьованих творів. Звичайно, до таких конкурсів учні серйозно готувалися.

Один із елементів підготовки до конкурсу - читання в особах. Це не просто перечитування слів дійових осіб, а різноманітна й глибока робота над змістом (учні мали добре усвідомити суть і логіку висловлювання, проїнятися настроєм і почуттями героя твору), над інтонаційним забарвленням (уявити, який голос, характер персонажа, його особливості) тощо.

Учні, які активно працювали на уроці над виразністю читання, отримували особливе домашнє завдання - підготуватися до інсценування невеликого фрагмента казки. Таким чином, багаторазове перечитування перетворювалося з нудного вправління у захоплюючу гру, до якої треба придумати та зробити

костюм, маску тощо. Були учні, які комплексували й соромилися читати вголос перед учителем чи класом.

Ми ніколи не ставили учня в незручне становище, змушуючи читати перед класом малознайомий текст. Спочатку пропонували серію підготовчих вправ: на усвідомлення змісту, тренування у читанні складних слів, розвиток оперативної пам'яті, орієнтування у тексті тощо.

Підтримували постійний інтерес до самостійного читання вікторини, що використовувалися на різних уроках, зокрема, для актуалізації опорних знань або їх узагальнення. Вчитель зачитував фрагменти вивчених творів, а діти відгадували назву й автора. Згодом такі запитання пропонували один одному самі учні. Іноді навіть змагання влаштовувалися між групами школярів: хто більше пригадає казок чи віршів з певної теми.

Проводили малюнкові вікторини: назвати казку за ілюстрацією й стисло переказати або описати одного з персонажів та ще й сформулювати головну думку твору.

Висновки. Цікаві форми роботи допомагали нам швидко та якісно перевірити знання дітей, розширити їхній світогляд. Можемо зазначити, що готувати такі уроки було нелегко, бо вони потребували належної підготовки і вчителя, й самих учнів (дітям потрібен був час для дослідницької роботи, пошук та опрацювання матеріалів за завданням учителя).

Нові інтерактивні технології допомогли залучити до активної роботи всіх учнів. Але не можна нехтувати традиційними формами уроку. Перевіривши на практиці ефективність використання традиційних технологій навчання й нових інтерактивних, нестандартних методів, вважаємо, що найкращі результати можна отримати лише шляхом гармонійного поєднання, удосконалення, урізноманітнення вже відомого та впровадження активних методів навчання.

Систематичне вдосконалення навичок читання з використанням інтерактивних та дидактичних ігор, системи словникової роботи, вправ з розвитку техніки читання, міжпредметних завдань дало змогу досягти помітних результатів. У школярів виробилося уважне ставлення до слова, тобто готовність прочитати його правильно, усвідомлено; вміння виявити невідомі слова й розкрити їх значення за словником чи за контекстом; прагнення простежити хід думки під час переходу від одного речення до іншого. Вони звикли починати читати науково-пізнавальні, художні тексти з обдумуванням заголовка, оволоділи умінням визначати в прочитаному найважливіше.

Література

1. Паволокова Н.П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків: Вид. група «Основа», 2009. 176 с.
2. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: підручник. Київ.: Знання-Прес, 2008. 447 с.

3. Корват С.А. Інноваційні технології навчання у процесі розвитку творчих здібностей учнів на уроках української мови та літератури. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum /Tvo/2011_2/006.pdf

4. Пентилюк М., Окуневич Т. Сучасний урок мови. Харків.: Основа, 2007. 120 с.

5. Пересунько Т.М. Сенкан на уроках української мови та літератури // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. №8. С. 6.

6. Плиско К. Принципи, методи і форми навчання української мови. Харків: Основа, 2005. С.34-35.

7. Рубан С.А. Системне впровадження технологій особистісно зорієнтованого навчання в роботі з обдарованими дітьми // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. №1. С.2.

8. Фасоля А.М. Особистісно зорієнтоване навчання: сутність, основи, технології. Рівне: Юлат, 2008. 130 с.

СЕКЦІЯ: ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Калінчук Лілія Олексіївна

*директорка Одеського приватного закладу освіти «Тіква–Ор
Самеах», Одеса, Україна*

ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Анотація. У статті визначено сутність девіантної поведінки підлітків у її соціальному, педагогічному та психологічному аспектах. Розкрито причини поведінкових порушень підлітків. Схарактеризовано напрями психолого-педагогічної роботи з девіантними підлітками.